

comentaris literaris

per Josep Palomero i José Miguel Segura

CARTUJA DE VALLDECRIST

de José Manuel López Blay
Editorial: Generalitat Valenciana
València, 2018
Pàgines 110
Guia

Els lectors del nostre diari tenen relativament prop, en el terme d'Altura (Alt Palància), els vestigis del que al llarg d'uns cinc segles fou un monestir realment extraordinari. D'eixa grandiosa cartoixa que es va fundar el 1385 només queden actualment els paraments del claustre major i els murs d'algunes dependències com la cuina, l'església o el campanar, més la fàbrica de la capella de Sant Martí, que s'ha recuperat prou bé. Gràcies a les oportunes explicacions del guia no resulta difícil imaginar la dimensió d'aquella instal·lació espiritual que va resultar greument afectada per l'ocupació de les dependències per la cavalleria francesa el 1810 i pels decrets de desamortització del segle XIX, com a conseqüència dels quals fou abandonada i posteriorment saquejada per a aprofitar els carreus. Els béns mobles que s'han salvat estan repartits per museus i altres instal·lacions culturals o religioses.

La guia que es pot adquirir conté informació suficient per a recordar la visita i obtenir més referències. És útil, a més, perquè es reproduïxen molts elements originals gràcies al tractament informàtic de les imatges i dels plànols, amb què resulta factible comprendre com degué ser de majestuosa la cartoixa. JP

NADA GRAVE

de Ángel González
Editorial: Visor

Madrid, 2008
Pàgines 73
Poesia

Hi ha quelcom estremidor en este brevíssim poemari rescatat de l'oblit per Susana Rivera viuda de l'autor poc de temps després de la defunció d'aquest al desembre de 2008. I això que la d'Ángel González és una poesia acostuma a pertorbar —i divertir, tot cal dir-ho— sovint a qui la llig, en un tret que compartix amb la resta d'integrants del que es va anomenar «Generació del 50».

En *Nada grave* ens trobem davant de vint-i-set poemes —la majoria d'ells breus o molt breus— que participen del que m'atreuria a qualificar de poètica liminar, fronterera o si es preferix —però sempre amb el sentit original, etimològic, del terme— residual. La capacitat per a comoure a qui llig aquests poemes sorgix del poder expressiu del poeta però també del rerefons temàtic que els habita i que els transita de cap a peus, a tots i a cada un d'ells. Aquest és un llibre escrit a mitges sobre les últimes experiències vitals de qui ens parla poema a poema, sobre el límit entre la vida i la mort transitat pel propi Ángel González en primeríssima persona durant el procés d'escriptura d'aquests textos sobre una vida que es va convertint en mort dia a dia, moment a moment, per qui al mateix temps mor els seus últims dies de vida i viu els seus primers moments de mort deixant constància escrita de tot això amb el seu persona-

líssim estil. L'ambigüitat i la ironia —una forma de pudor segons els prologuistes del llibre— i un gest d'educada consideració —un penúltim senyal— cap al lector en la meua modesta opinió, són el principal estilema de *Nada grave* des del seu mateix títol —«Me duele al alma. Nada grave» conclou l'últim poema—, que apunta tant a la intranscendència de què es parla en prou poemes com a la magnitud i la grossària finals de la fotesa en què es materialitza la vida, l'existència, el trànsit del ser humà —l'*homo viator* de Machado sempre al fons— a través del temps, de l'espai i de les coses.

Les marques més recognoscibles d'aquesta espècie de poemes pòstums i en vida d'Ángel González remetent sempre un lector de què s'espera un últim gir interpretatiu en les constants expressions col·loquials —antipoètiques, com dirien el enemics del «tú me llamas amor, yo cojo un taxi», de Luis G^a Montero— i en els girs intertextuals que se succeïxen però mostrant-nos la seua cara oculta —«no pienso, luego existo»; «estoy en el lugar del que vengo»—. Poemes escrits des de la inconsistència i l'adéu per un fingidor —«ved mi sonrisa»— per a qui la poesia no va ser arma carregada de futur sinó una «última forma de esperanza en la desdicha», un simulacre necessari en què reconéixer-nos i alleujar-nos davant del constant deixar de ser de l'existència. Un poemari tan breu com esglaiador. JMSR

**100 CITES SOBRE LA LLIBERTAT
100 CITES SOBRE LA IGUALTAT**

de DD.AA.

Editorial: Fundació Josep Irla
Barcelona, 2018 i 2019 | Pàgines 100
Biografia

Recordaré als lectors que l'empresari i polític català Josep Irla i Bosch (1876-1958) va ser, en l'exili, el 124é president de la Generalitat de Catalunya (1940-1954). La Fundació que du el seu nom està presidida actualment pel professor Joan Manuel Tresserras i el director executiu és el geòleg Josep Vall. Els seus principis bàsics són la democràcia, la llibertat, la justícia social i el dret a l'autodeterminació dels pobles. Entre altres col·leccions publiquen textos polítics, opuscles biogràfics, debats socioeconòmics, estudis històrics i biogràfics i una altra sèrie sobre l'esquerra nacional, en què han aparegut algunes biografies de determinats polítics i personatges valencians com Constantí Llobart, Carles Salvador, Gonçal Castelló i el periodista borrianenc Vicent Marco Miranda.

Darrerament han tret dos opuscles molt oportuns i apropiats, una mena de vademècum en què s'han arreplegat cent cites sobre la llibertat i sobre la igualtat. Vegem-ne algunes i acomiadem-nos fins al setembre: «Els enemics de la llibertat no discuteixen: criden i desapareixen» (William Inge). «M'atreuria a aventurar que Anònim, que tants poemes va escriure sense firmar, era habitualment una dona». (Virginia Woolf). JP

destacamos...

Un dramático y excesivo amor, puro e impuro

¿Existe un amor puro siendo impuro al mismo tiempo, un sentimiento de amor profundo e irracional que nada tiene de inmaculado? ¿Existe en el deseo de la carne y del espíritu el misterio más profundo del alma si esa carne y ese espíritu es fraternal? ¿Dónde se encuentra el límite?

El francès **Claude Louis-Combet** narra de forma poètica en *Hiere, negra espina* (**Perifèrica**) la pulsión amorosa del poeta **Georg Trakl** hacia su hermana Gretl. El título de la obra hace referencia, precisamente, al escritor alemán. Esas, y no otras, fueron las palabras que «hizo pronunciar a su hermana en un famoso poema escrito poco antes de la batalla de Grodek, durante la Primera Guerra Mundial», leemos momentos antes de iniciar una lectura que sume al lector en un debate moral profundo al tratarse del relato de un amor incestuoso.

Contrariado se encuentra uno ante la gestación de ese amor irracional, enfermizo para algunos, diabólico incluso, pe-

ro que es un amor incondicional, desenfrenado, sincero. De forma progresiva, Louis-Combet ficciona el crecimiento de esa pasión que les conlleva un dolor extremo, un pesar demasiado hondo como para sentirse vivos en vida. Ambos hermanos, cada uno a su manera, se necesitan y se muestran ansiosos por consumir ese deseo que, en cierto sentido, les corroe por dentro, les condena. El preciosismo en el lenguaje utilizado por el francés, unido a la intensidad y emoción de esa historia de amor imposible, hacen de este libro un acontecimiento literario en toda regla. Es esta una lectura poderosa, subyugante, que te atrapa y te remueve. Uno no puede salir indemne de esos sentimientos extremos, y sin embargo es gracias al cuidado del verbo, del estilo de Louis-Combet, que permanece atónito, saboreando cada palabra, experimentando ese dolor fruto de la infinita espera, ese júbilo producido por el reencuentro, esa culpa que les hace gritar enmudecidos.

Como digo, la narración comienza

cuando ambos protagonistas son niños —él varios años mayor que ella—, y va avanzando en el tiempo. A cada paso, más tensión, generada por un mayor deseo. Él es el dominante, ella la víctima, aunque poco a poco esos roles se intercambian hasta confundirse. En estas páginas la inocencia no existe, pues ellos son conscientes de que sus pensamientos y sus actos están fuera del orden establecido, de la moral. Ellos se saben pecadores, pero ello no les impide dar alas a sus deseos y anhelos, si bien existe un periodo de sufrimiento previo por la distancia que les separa. Él busca consuelo en la vida bohemia, en el alcohol y los burdeles. Ella en la escritura de cartas que nunca llegará a enviar. Sin embargo, todo llega, y de un modo delicioso, sutil, Claude Louis-Combet nos lo explica para deleitarnos con su prosa.

Un libro extremo, complicado. Una novela sobre un amor que ponemos en duda, que es tabú. Una historia de espera, dolor y devoción fascinante que **David M. Copé** ha traducido con suma elegancia y que me ha conmovido, incomodado a ratos, embaucado. Hacía tiempo que no leía algo tan profundo. Excelente. Doy las gracias a **Julián Rodríguez** por esto. ≡

Eric Gras

HIERE, NEGRA ESPINA

de Claude Louis-Combet
Traducción: David M. Copé
Editorial: Perifèrica
Cáceres, 2019
Páginas 144